

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 19 mei 2025

Betreft Commissiebrief Motivatie hoger beroep civiel procedure Greenpeace
stikstofbeleid en reactie op rapport Universiteit Leiden

Geachte Voorzitter,

Op 23 april 2025 heeft de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur mij gevraagd om in te gaan op het instellen van hoger beroep tegen de uitspraak van de rechtbank Den Haag van 22 januari 2025,¹ en de keuze hiervoor nader te motiveren, en daarnaast een reactie te geven op het rapport 'Wat is de opgave voor de landbouw om de stikstofdoelen in 2030 en daarna te halen? Scenarioberekeningen van de stikstofdepositie' van de Universiteit Leiden.² Met deze brief geef ik invulling aan deze verzoeken van de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.³

Met betrekking tot de reden voor het instellen van hoger beroep tegen de uitspraak van de rechtbank Den Haag kan ik aangeven dat deze onder meer is gelegen in de zorg over de uitvoerbaarheid van de rechtbankuitspraak. Ik kan hier verder niet nader ingaan op de gronden voor het hoger beroep, omdat dat de rechtspositie van de Staat in de beroepsprocedure kan schaden. Deze gronden zullen nader worden uiteengezet in de door de Staat bij het gerechtshof uit te brengen memorie van grieven, die behoort tot de vertrouwelijke processtukken.

Tevens heeft u gevraagd naar een reactie op het rapport 'Wat is de opgave voor de landbouw om de stikstofdoelen in 2030 en daarna te halen? Scenarioberekeningen van de stikstofdepositie' van de Universiteit Leiden. Het rapport geeft onder andere aan dat de totale ammoniakemissiereductie die nodig is om aan de doelen te voldoen, lager ligt als wordt gekozen wordt voor een aanpak waarbij in zones rond bepaalde natuurgebieden hogere reductiepercentages worden gehanteerd, in plaats van wanneer wordt ingezet op uitsluitend generieke reductie. Daarbij wordt in het rapport ook aangegeven dat er naast landbouwbeleid ook extra beleid nodig is voor de reductie van NOx-emissies in Nederland en emissies in het buitenland.

¹ Rechtbank Den Haag 22 januari 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:578.

² T. Brouwer en J.W. Erisman, *Wat is de opgave voor de landbouw om de stikstofdoelen in 2030 en daarna te halen? Scenarioberekeningen van de stikstofdepositie*, Universiteit Leiden, 2025.

³ Kamerstukken II 2024/25, Commissiebrief 25 april 2025, 35334-360/2025D18589.

Diverse elementen uit het genoemde rapport komen ook terug in het beleid van het kabinet om te komen tot reductie van stikstofemissies. In mijn brief van 29 november 2024⁴ heb ik aangegeven dat de stikstofaanpak bestaat uit een combinatie van gebiedsgerichte maatregelen daar waar de natuur het meest overbelast is, van diverse generieke maatregelen en van doelsturing op bedrijfsniveau. De gebiedsgerichte aanpak krijgt onder andere vorm met de aanpak Ruimte voor Landbouw en Natuur (RLN), maar is ook een belangrijk element van de aanpak die wordt uitgewerkt door de Ministeriële Commissie Economie en Natuur (MCEN). In de brief van 25 april 2025 waarin het startpakket van de MCEN is aangekondigd⁵, heb ik op het punt van de regionale aanpak aangegeven dat wordt gestart met gebieden op de Veluwe en de Peel. Hierbij wordt gedacht aan een strook van 250 meter rond overbelaste hexagonen, met maatwerk per gebied. Juist omdat de opgave per gebied kan verschillen, wordt de precieze invulling de komende tijd zorgvuldig samen met provincies uitgewerkt, inclusief de reductieopgave. Daarnaast heb ik in de brief van 25 april aangegeven dat de opgave niet alleen bij de agrarische sector ligt, en dat er ook stikstofreductie noodzakelijk is in de industrie en mobiliteit, waarbij geldt dat voor alle sectoren een belangrijk deel van de opgave al vóór 2030 gerealiseerd moet worden. Binnen de MCEN wordt op dit moment een verdere uitwerking geconcretiseerd.

Hoogachtend,

Femke Marije Wiersma
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

⁴ Kamerstukken II 2024/25, 35334, nr. 323.

⁵ Kamerstukken II 2024/25, 35334, nr. 362.